

Utandığımız Bir Bayramı Daha Geçtik

A. Yağmur Tunalı

Utandığımız Bir Bayramı Daha Geçtik

A. Yağmur Tunalı

Utandığımız Bir Bayramı Daha Geçtik

Bayramları, "Bayramlar bayram olsun!" dileğiyle kutlarım. En az 45 yıldır, kartpostal devrinde de, telefon devrinde de, internet iletilerinde de bu değişmedi. İskender Öksüz Ağabeyimin Karar'da bayramın ilk günündeki yazısının sonunda verdiği gibi dostlar arasında yadigâr gibi dolaşır, sevinirim. İçimde bayram hoşluğu böyle de kanatlanır. Hala bu cümleyle bayram kutlarım. Biliyorum bütün bütüne olmaz ama bayramlar tasasız, gülüslü-oyunayışlı, sarılışlı-öpüşlü, yemeli içmeli, konuşmalı-görüşmeli.. günler olsun! Gönül bu, ister! Bayram da adı üstünde zaten bu değil midir?

Şu var ki yakıcı gerçeğin eteğimizden çekmesi ne değişir, ne gecikir. Bütün ihtimaller gelir bir soruda düğümlenir: "İyi de, bayram edecek halde miyiz?" Bayramların burukluğu düşünenlerimiz için bu temel soruyla gelir. Son yıllarda değişmez dileğimi yeni çağrışımlarıyla almaya başlayışım bundandı. Bayramlar artık bayram değildi ve bayram olmalıydı. Derinden derine akan hüznlerle bu temenni memleketim ve insanlarımız için şimdi budur ve varılacak hedeftir. Evet, o hedef için çalışacağız ve bayram etmeye yüzümüz olacak!

Bayram Bayram Değil

Bayramlar eski manasını ve güzelliğini kaybetti. Sebebi gayet açık: Hayatımızdan "mana" çekildi. "Nerede o eski bayramlar" nostaljisinden farklı bir şey söylemeye çalışıyorum. "Mana" deyince anlamı ve kavram olarak kültür üst başlığı içinde, din ve "maneviyat" koduyla andığımız değerleri anlıyoruz. İşte kaybolan bu. En çok da bayramlarda bas bas bağırarak bir "manasızlık", "boş kalan çerçeve" den kendini duyuruyor. Her Kurban'da içimin bir daha burkulması bundandır. Kurban etmenin manasına uygun bir nezaketi, zarafeti görmek artık imkânsız. Boğazlama azgınlığı ve içinin düzensizliğiyle çevreyi bozan, dağıtan, kirleten insanlar yığınına dönüştüğümüzü bütün açıklığıyla görür ve yanarım.

Bayramın Düşündürdüğü

Önce bakacağımız yer belli: Din, yanlış kurgu ve algıda. Gelenek kalmadı. Göreneğin taşıdığı bir değer de kalmadı. O hale gelmişiz ki insanlar borçlanarak kurban kesiyor. Daha baştan kurbandan maksada taban tabana zıt bir durumla karşı karşıyayız. Tıpkı ibadet adıyla ritüellerin kuru bir hareketten ve öyle görünmekten ibaret hale gelişi gibi. "Benim neyim eksik?" diyen eksikliler ordusu yarış halinde hayvan boğazlıyor. Bir yanda hazır yiyeceklik, tembellik, el avuç açma ve bütün işlerimizde "gösterişçilik" asıl manasında bizi kurban ediyor. Toplumun düzenini bozuyor. Hayır, bozmadık bir şey bırakmıyor. Bakacağımız yer burası. Bizde mananın manası da retorikten ibaret hale geldiği için belki mana düşünülür ümidiyle Frenkçesiyle söyleyeceğim: Moral değerleri olmayan ve kalmayanlar için her şey serbesttir. Bu çorak iklimde atış serbestliğini elde eden frensizler, evde, camide, sokakta, devlet katlarında, bütünüyle hayatta yalnız kendileri konuşmaya ve ensenizde boza pişirmeye devam ederler.

Kalabalık Kabalık

Gösterişçiliğin bizi nereye getirdiğine bakmak acil meselemizdir. Yoksa biz bu kuru mana(moral) sözleriyle, din iman nutuklarıyla daha çok aldatılırız. Geldiğimiz yeri görmezsek, başımıza gelenler

bunlardan ibaret kalmaz. Çünkü bu sahtelik bir azgın devdir. Her yeri kurutur. Politik öncülere bakın ne dediğimi anlarsınız. Efelenmek, kabalık, hadsizlik aldı yürüdü. Karanlık bir dehliz. Bu dehlizden tez zamanda çıkmak zorundayız. Yüzler asık, bir an göz göze gelirse "Niye bakıyorsun ulan!" deyip yumruğu patlatacak yığınlarla çevriliyiz. O kadın cinayetleri, hastanede doktora, hemşireye, okulda öğretmene saldırmalar ve daha birçok benzer durumlar bir şeyi gösteriyor: Manasızlık, kültürsüzlük, kötülük yaratıyor ve kötü örnekler kötü davranışlara yol açıyor.

Anlamdan Kopan Hayat

Hayatımıza mana katamıyoruz. Eğitemeyişimizin, öğretemeyişimizin altında da bu var. Millî Eğitim Bakanına bakarak utanmakla yetinmek olmaz. Erdoğan'ın siyasete getirdiği değilse de yerleştirdiği kaba dili, argoyu, hakareti, küçümsemeyi bu manasızlıkta aramak doğrudur. Doğruyu yanlışla çeviren bu üslupsuzluk el attığı her şeyi zehirliyor. Psikologlarımız, sosyal psikologlarımız, sosyologlarımız, bütünüyle sosyal bilimlerin mensupları ve aydınlar susuyorlar. Camide, okulda, evde, sokakta, kaba bencilliği böyle bir kabalıkla normalleştiren bir anlayış yerleşiyor. Bayramda da örneklerini gördük. Kurban ettiğimiz hayvanlara davranışımızdan tutun da, etrafı kaç türlü kirletişimize kadar bu kabalık yükselişe geçti. Görgü hayatımızdan kovuldu. Görgüsüzlük geçer akçe. Oysa ölçü, her şeyde ve her yerde ölçü. Her yerde ve her durumda haddini bilmek. Olmazsa olmazlar bunlardır. Bu manayı getirmeden bir yere varamayız!